

УДК 730:7.05

Одрехівський Р.В.*Національний лісотехнічний університет
України, м. Львів*

ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО ПОРТРЕТУ БОГДАНА БІЛІНЧУКА

Одрехівський Р. В. Особливості творчого портрету Богдана Білінчука. У статті на основі опрацьованого автором творчого доробку вперше у мистецтвознавчому фаховому науковому виданні висвітлена творчість майстра скульптури Богдана Білінчука. Проаналізовано творчі роботи скульптора у контексті хронологічного розвитку та аналізу різновидів жанрів творів. Охарактеризовано особливості творчої манери Богдана Білінчука, техніку виконання аналізованих робіт, окреслено перспективи дослідження творчості майстра та інших творців пластики малих форм України.

Ключові слова: узагальнення форми, лаконічна форма, акцентування окремих деталей.

Одрехивский Р.В. Особенности творческого портрета Богдана Билинчука. В статье на основании изученного автором творческого наследия впервые в искусствоведческом научном издании освещено творчество мастера скульптуры Богдана Билинчука. Проанализированы творческие работы в контексте хронологического развития и анализа разновидностей жанров произведений. Охарактеризованы особенности творческой манеры Богдана Билинчука, технику исполнения анализированных работ, начерчены перспективы изучения творчества мастера и других творцов пластики малых форм Украины.

Ключевые слова: обобщение формы, лаконическая форма, акцентирование отдельных деталей.

Odrekhivsky R. W. On some features of Bohdan Bilinchuk's creative portrait. In the article elaborated by the author upon the ground of creative works for the first time in art professional scientific publication light has been thrown on creativity of known artist, sculpture-carver Bohdan Bilinchuk. Under analytic study have been put sculptor's creative works in the context of chronologic development as well as by means of review in genre variety Characteristics have been presented as for features of Bohdan Bilinchuk's creative manner, techniques used in execution of analyzed works and perspectives for research-works in artist's creativeness as well as in that of other small-form carvers in Ukrainian plastic art.

Keywords: generalization of form, laconic form, accenting of separate details.

Надійшла до редакції 16.11.2013

Постановка проблеми. В сучасному українському мистецтвознавстві відчувається брак досліджень про творчість сучасних українських мистців. На нашу думку, це зумовлено тим, що після розпаду тоталітарного радянського режиму значна увага дослідників була зосереджена на тих моментах історії українського мистецтва, які не толерувались радянською владою післявоєнного періоду (сакральне мистецтво, творчість бойчукістів тощо). Безперечно, значення робіт цих досліджень велике. Але було б ще краще, щоб із такою ж інтенсивністю продовжувались наукові розвідки про наших сучасників-мистців, основні тенденції у їх творчому розвитку, значення їх творчості для становлення та зміцнення відновленої української держави.

Аналіз досліджень і публікацій. На сьогоднішній день творчість Богдана Білінчука, як автора скульптурних та малярських творів, не знайшла відображення в українських фахових виданнях. Тому основним нашим джерелом є дані із власного архіву мистця [1] та згадки про нього у науково-популярних виданнях [2,3,4], каталогах [5,6], газетних публікаціях [7] тощо.

Формулювання цілей статті. Основною метою даної роботи є започаткування дослідження про сучасних майстрів пластики, значення їх творчості у житті суспільства. Перевагу надаємо українським майстрам, творчість яких неопрацьована або не висвітлена на сторінках вітчизняних фахових мистецтвознавчих видань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Богдан Білінчук ще зі шкільних років відчував потяг до мистецтва. Наприклад, ще навчаючись в дитинстві у середній школі, неодноразово отримував відзнаки за найкращий новорічний костюм та ін. [1:1]. Після закінчення медінституту Богдан Білінчук продовжував свій життєвий шлях на Уралі, зокрема у м. Челябінську. Тут Богдан Білінчук почав відвідувати заняття у студії образотворчого мистецтва. Як згадує мистець у своїй біографії, у той час його найбільше притягувала саме скульптура [1:1]. Саме на Уралі, не маючи художньої освіти, але палаючи бажанням до прекрасного, мистець розпочав свою систематичну

Рис. 1. Колеги. Гальванопластика. 1979 р.

Рис. 2. Операція. Тонований гіпс. 1990 р.

Рис. 3. Праля. Бронза. 1982 р.

Рис. 4. Мак терла. Кераміка. 1986 р.

Рис. 5. Гаряча вода. Бронза. 1996 р.

Рис. 6. Весна. Бронза. 1996 р.

Рис. 7. Ранок. Бронза. 1998 р.

Рис. 8. Добрий кіт. Бронза. 1990 р.

Рис. 9. Віче. Бронза. 1997 р.

Рис. 10. Ворона. Бронза. 1991 р.

*Рис. 11. Пінгвіни. Фрагмент триптиху
Кераміка. 1996.*

Рис. 12. Чий я? Бронза. 1996.

Рис. 13. Напідпитку. 1998 р. Гісл.

творчу діяльність у галузі скульптури, яка триває до сьогоднішнього дня, поєднуючи творчу працю із роботою за основним фахом – лікаря. Першим його твором стала скульптурна композиція «Колеги» (1979 р., рис. 1), згодом переведена у гальванопластику.

Саме цей твір став основою подальшого творчого почерку мистця. Автор і надалі дотримувався пластичної манери, викладеної у цій праці: узагальненість форми із вдалим акцентом окремих деталей, гротесковому трактуванню пластики і композиції самого сюжету тощо. Звернемо увагу, що із формальної точки зору, саме вдале підкреслення окремих деталей активно звучать на загал лаконічному трактуванні поверхні форми фігур композиції.

Медична тематика і надалі зустрічається у творчості мистця. До вдалих із цієї теми віднесемо композицію «Операція» (1990 р., рис. 2).

Окрім медичного, важливим у творчості Богдана Білінчука є побутовий жанр, а особливо його сатиричний різновид. Зрештою елемент гротеску і сатири присутній у майже всіх творах цього автора. Типовими у цьому напрямі є його ранні твори побутового жанру. Їм притаманна цільна подача скульптури. Із чи не найбільш поширеного у творчості мистця побутового жанру це характерне для композиції «Праля» (1982 р., рис. 3). Фігура пралі вписується у монолітний блок. Манера подачі – узагальнена. За цим принципом автор ніби продовжує творче кредо цільності пластики, ще раніше проголошене Мікельанджело, творчо розвинуте іншими майстрами. Розуміємо, що саме такий підхід до скульптури став і надалі мистецьким кредо Богдана Білінчука.

У цьому переконуємось, аналізуючи манеру інших творів, створених пізніше, як композиція «Мак терла» (1986 р., рис. 4). Цим двом робота побутового жанру («Праля», «Мак терла») притаманна скульптурна цільність блоку форми. Єдине у цьому, що їх різнить – питання симетричності у композиції твору. Скульптурі «Праля» властиві певна динамічність та асиметричність композиції. Твору «Мак терла» характерна же більша центричність та симетричність композиції. Подальші розробки останнього варіанту можуть призвести до виникнення симетрично-спіральної та в цілому центральносиметричних композицій.

Дещо відрізняється від останніх двох вище аналізованих композиція, створена пізніше, із авторською назвою «Гаряча вода» (1996 р., рис. 5). Назагал тут збережений проаналізований вище типовий творчий почерк скульптора. Окремі округлі лінії хвиль пластично повнозвучно прочитуються на дзеркально гладкій поверхні води у ванні. Узагальненість подачі фігури із графічним акцентуванням деталей волосся, стилістично об'єднана із зображенням ванни із водою, створюючи цільність композиції і враження специфічної авторської манер Богдана Білінчука назагал. Однак, від більш ранніх творів мистця ця композиція відрізняється застосуванням, наприклад, дещо непластичних графічних штрихів у трактуванні форми волосся, що сприймаємо як вдалий декоративний прийом, який тактовно звучить як збагачення фор-

ми і сприймається як другорядне і не заважає цільному сприйнятті твору глядачем.

Одним із жанрів, який у творчості Богдана Білінчука займає важливе місце, є анімалістичний жанр, який включає у себе і орнітомофний. Цікавою із точки зору оригінальності простоти і безпосередності рішення займає композиція із зображенням котів «Весна» (1996 р., рис. 6). Зображеним тваринам характерне узагальнене трактування форми. Лаконічна, але вдала проробка деталей кожної тварини підкреслює характер власне котячої голови.

Недаремно ця композиція користувалась успіхом на виставках. Її у 1996 році закупила сама Гіларі Клінтон [1:6]. Цей твір також відтворювався і у кераміці.

До кращих із зображенням котів віднесемо композицію «Ранок» (1998р., рис.7). Як і всім роботам анімалістичного жанру Богдана Білінчука, їй притаманна цілісна пластична мова, характерний силует. Останнє підкреслює характерну поведінку тварини kota. Скупі прорізи очей та кігтів на лапах звучать акцентами на узагальненій цілісній формі корпусу тварини.

Вдалою і характерною для творчого почерку автора є композиція «Добрий кіт» (1990 р., рис. 8). Гротеск і цілісність форми і образу ніби наскрізь пронизують композицію. Автор грамотно і свідомо не підкреслив жодної непотрібної деталі, зробивши тактовний і доречний лаконічний відбір. Окрім того, композиція проводить персоніфікаційні паралелі із світом людей, позитивно характеризує доброзичливу людину. Власне, аналізуючи пластичне трактування форми композиції «Добрий кіт», можна дійти до висновку, що саме техніка роботи у пластиліні дозволяє автору досягнути такої специфічної, притаманної власне йому манери лаконічності із вдалим акцентуванням деталей, як от: очі, пазурі тварини і птахів тощо. Адаже більшість робіт Богдана Білінчука виконувалась у пластиліні, а згодом переводилась у гіпс, бронзу тощо.

Таке ж порівняння із світом людей можна провести, аналізуючи низку інших творів, як скульптура «Віче» (1997 р., рис. 9). Ця композиція – відгомін езопівських творів та інших притч і байок. У художньо-образному вирішенні композиції відчуваємо іронічний підтекст зв'язку із ситуаціями, які трапляються і у нашому суспільно-політичному житті.

Багато творів скульптор виконав у орнітоморфному жанрі. До кращих за типовістю манери для автора віднесемо скульптуру «Ворона» (1991 р., рис. 10). Їй притаманна, як і більшості творам Богдана Білінчука, певна гротескність та шаржовість. Вдале акцентування деталей підкреслює характер саме птаці ворони.

Аналізуючи творчість Богдана Білінчука, можемо дійти до висновку, що манера мистця оригінальна і неповторна. У ній відчувається певний відгомін майстрів української народної фігуративної кераміки (О. Ночівник, В. Шостопалець, І. Гончар та інші). Проте, автор виробляє свій власний і неповторний творчий шлях. Значну роль у сприйнятті творів Богдана Білінчука відіграє колір. Окремі твори скульптора

поліхромовані, як, наприклад, композиція «Пінгвіни» (1996р., рис. 11).

Багато творів Богдана Білінчука наводять на глибоко філософські роздуми із проблем розвитку суспільства в Україні та у світі. Типовою у цьому плані є композиція «Чий я?» (1996 р., рис. 12). Задум композиції сягає, із одного боку – глибоко в українські народні казки та легенди про бусолів та дітей. Із другого – автор торкається сучасного стану сім'ї та дитини. Глибоко персоніфікаційним є твір «Напідпитку» (1998р., рис. 13). Справді, такі сценки спостерігаємо і серед наших українських людей часто.

Отже, за глибиною змісту сюжетів, Богдан Білінчук є скульптором українським. Проблеми, які піднімаються у творчості мистця є глибоко національні і присутні, власне і у нашому житті.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розвиток сучасної української скульптури малих форм іде швидко і неповторно. Враховуючи економічні реалії в Україні, саме такий вид пластики відносимо до найперспективніших, як такий, який вимагає менше витрат чим, наприклад, монументально-декоративна скульптура. Проте, сучасна українська скульптура малих форм досліджується, на нашу думку, недостатньо.

Тому ознайомлення наукової громадськості із творчістю майстрів скульптури малих форм як Богдан Білінчук та інших, саме у фахових мистецтвознавчих виданнях, а не тільки науково-популярних чи газетних, саме на часі дня. Поєднання специфічної манери роботи у пластиліні, кольорі, зв'язок із художньою керамікою тощо і створює неповторний творчий портрет Богдана Білінчука. У перспективі варто більш детально вивчити жанровий діапазон творчості Богдана Білінчука та інших майстрів пластики малих форм. Адже внесок саме таких майстрів, які не мають художньої освіти, у розвиток сучасного українського мистецтва на сьогоднішній день у наукових публікаціях висвітлений недостатньо.

Література:

1. Білінчук Б. Про себе. (Рукопис. Архів мистця). 7с.
2. АРТ Ukraine. 2009р., жовтень С.117, С.114.
3. Ковальська майстерня. №2 С. 194-195.
4. Ковальська майстерня. №3. С.116.
5. Великий скульптурний салон. Каталог міжнародної виставки. – 2009. С. 72-73
6. Великий скульптурний салон. Каталог міжнародної виставки. – 2010. С. 84-85.
7. Сегодня. 2009р., березень. С. 14.